

**განათლების, მეცნიერებისა და
ახალგაზრდობის სამინისტრო**

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის
ეკონომიკურ მეცნიერებათა კომისია
სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ივანე
ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი
თსუ პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი

**საქართველოს ეკონომისტთა
VIII ეროვნული სამეცნიერო კონფერენცია**

**საქართველოს ეკონომიკა გეოპოლიტიკური
ფრაგმენტაციის პირობებში: გამოწვევები და
შესაძლებლობები**

ახალციხე - 2026

სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 2026 წლის 11 სექტემბერს საქართველოს
ეკონომისტის დღეს გამართულ **VIII ეროვნული სამეცნიერო კონფერენციაზე** წაკითხული
მოხსენებების მასალები

Proceedings of the VIII National Scientific Conference Held at Samtskhe-Javakheti State University on
September 11, 2026, on the Occasion of Georgian Economist's Day

**კონფერენცია ეძღვნება საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის დაარსებიდან
85 წლის იუბილეს**

The conference is dedicated to the 85th anniversary of the establishment of the National Academy of
Sciences of Georgia.

სამეცნიერო-სარედაქციო კოლეგია: ვლადიმერ პაპავა (მთავარი რედაქტორი), ვახტანგ თაქთაქიძე,
მერაბ ბერიძე, გივი ბედიანაშვილი, ნინო ბერიძე (პასუხისმგებელი მდივანი), გიორგი ბუცხრიკიძე,
ბადრი გეჩბაია, მურმან კვარაცხელია, თეა ლაზარაშვილი, ავთანდილ სილაგაძე, მერაბ ხოხობაია,
ვახტანგ ჭარაია, მიხეილ ჯიბუტი

Scientific-Editorial Board: Vladimir Papava (chief editor), Vakhtang Taktakidze, Merab Beridze, Givi
Bedianashvili, Nino Beridze (corresponding Secretary), Giorgi Butskhrikidze, Badri Gechbaia, Murman
Kvaratskhelia, Tea Lazarashvili, Avtandil Silagadze, Merab Khokhobaia, Vakhtang Charaia, Mikheil
Jibuti.

რეცენზენტები: პროფესორი ცისკარა ზარანდია
პროფესორი ნიკოლოზ ჩიხლაძე

Reviewers: Prof. **Tsiskara Zarandia**
Prof. **Nikoloz Chikhladze**

დაფინანსებულია განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მიერ

Funded by the Ministry of Education, Science and Youth of Georgia

© სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
© Samtskhe-Javakheti State University

ISBN 978-9941-9966-9-6

VIII ეროვნული სამეცნიერო კონფერენცია
კონფერენციის ჩატარების დრო და ადგილი:
2026 წლის 11 სექტემბერი, სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
II კორპუსი (ქ. ახალციხე, რუსთაველის ქ. №122)

სამეცნიერო-საორგანიზაციო კომიტეტი

აკადემიკოსი ვლადიმერ პაპავა (საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ეკონომიკურ მეცნიერებათა კომისია; ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) - თავმჯდომარე;
ეკონომიკის დოქტორი ვახტანგ თაქთაქიძე (სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) - თანათავმჯდომარე;
პროფესორი მერაბ ბერიძე (სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) - თანათავმჯდომარე.

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორები, პროფესორები:

აკადემიკოსი ავთანდილ სილაგაძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
აკადემიკოსი მიხეილ ჯიბუტი (საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემია);
იური ანანიაშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
გივი ზედაიანაშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) - პასუხისმგებელი მდივანი;
თეიმურაზ ბერიძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
სიმონ გელაშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
რევაზ გველესიანი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ნუგზარ თოდუა (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
მიხეილ თოქმაშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
მერაბ კაკულია (საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტი);
მურმან კვარაცხელია (სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ელგუჯა მექვაბიშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ავთანდილ სულაბერიძე (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის დემოგრაფიისა და სოციოლოგიის ინსტიტუტი);
მირიან ტუხაშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
თეიმურაზ შენგელია (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ვლადიმერ ღლონტი (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ეთერ ხარაიშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ნიკო ჩიხლაძე (ქუთაისის უნივერსიტეტი; აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი).

ეკონომიკის დოქტორები, პროფესორები:

გიორგი ბუცხრიკიძე (სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ზადრი გეგზაია (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ცისკარა ზარანდია (სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
თეა ლაზარაშვილი (პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი);
მანანა ლომჯანიძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
დავით ნარმანია (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ლევან საბაური (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ალექსანდრე სიჭინავა (საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი);
დემურ სიჭინავა (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
გიორგი ღალანძიძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
გიორგი ღვთაძე (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ლევან ქისტაური (საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი);
ნანა შონია (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ნათელა წიკლაშვილი (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ვახტანგ ჭარაია (გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი);
თეა ხორგუაშვილი (გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
მერაბ ხოხობაია (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
ემზარ ჯგერენაია (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი).

საორგანიზაციო ჯგუფი

ნინო ბერიძე (სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი);
უჩა გოგრიჭიანი (თსუ);
თემურ გოგობია (თსუ პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი).

ს ა რ ზ ე ვ ი

მკირფასო კოლეგებო, ეკონომისტებო და ეკონომიკური პროფილის სტუდენტებო!	11
პლენარული სესია	13
ვლადიმერ პაპავა - გლობალური ეკონომიკის მანუფაქტურიზაციის შესახებ	14
Vladimer Papava - On The Manufacturization of the Global Economy	23
ელგუჯა მექვაბიშვილი - გლობალიზაცია: ახალი კონვერგენცია თუ „დიდი დივერგენციის“ დაბრუნება?	24
Elguja Mekvabishvili - Globalization: New Convergence or the Return of the "Great Divergence"?	35
ეთერ ხარაიშვილი - გეოეკონომიკური ფრაგმენტაცია და ინსტიტუციური არჩევანი სასურსათო ინდუსტრიაში: მულტილატერალიზმი თუ მინილატერალიზმი?	36
Eter Kharaiashvili - Geo-economic Fragmentation and Institutional Choice in the Food Industry: Multilateralism or Minilateralism?	57
თეიმურაზ შენგელია - გლობალური გეოეკონომიკური ტრანსფორმაცია და ტრანსკასპიური საერთაშორისო სატრანსპორტო მარშრუტის როლი საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებაში	58
Teimuraz Shengelia - Global Geoeconomic Transformation and the Role of the Trans-Caspian International Transport Route in Georgia's Economic Development	68
პირველი სექცია	69
მიხეილ თოქმაზიშვილი, შოთა ლომინაშვილი - საქართველოს გზაჯვარედინი: ერთპოლარული vs მრავალპოლარული გეოპოლიტიკა	70
Mikheil Tokmazishvili, Shota Lominashvili - Georgia at a Crossroads: Unipolar vs Multipolar Geopolitics	71
რევაზ გველესიანი, ირინა გოგორიშვილი - გლობალიზაციისა და დეგლობალიზაციის შედეგები თანამედროვე წესრიგის პოლიტიკაში	80
Revaz Gvelesiani, Irina Gogorishvili - The Consequences of Globalization and Deglobalization in Policy of the Modern Order	88
ტიტე აროშიძე, ბადრი გეჩბაია, გიორგი ქათამაძე - საქართველოს ეკონომიკის განვითარების გამოწვევები „შუა დერეფნის“ საერთაშორისო პროექტის ფარგლებში	90
Tite Aroshidze, Badri Gechbaia, Giorgi Katamadze - Challenges of Georgian Economic Development within the Framework of the "Middle Corridor" International Project	99
გივი ბედიანაშვილი, ვახტანგ ჭარაია - უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები საქართველოში გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის ეპოქაში: კონცეპტუალური საფუძვლები და სტრატეგიული გამოწვევები	101
Givi Bedianashvili, Vakhtang Charaia - Foreign Direct Investment in Georgia in the Era of Geopolitical Fragmentation: Conceptual Foundations and Strategic Challenges	117
თამაზი გამსახურდია, თეიმურაზ ფესტვენიძე, ნონა კუხიანიძე - სასიცოცხლო მნიშვნელობის პრობლემების გადაჭრის ძირითადი ასპექტები	118
Tamazi Gamsakhurdia, Teimuraz pestvenidze, Nona Kukhianidze - Key Aspects of Solving Vital Problems for the Country's Development	126
თეიმურაზ ბერიძე - ეკონომიკის ფუნქციონირების ფაქტორები და საინვესტიციო ტევადობა (საქართველოს მაგალითზე)	127
Teimuraz Beridze - Economy functioning factors and investment capacity (The Case of Georgia)	136
დავით ბასიაშვილი, სლავა ფეტელავა - „ახალი კურსის“ პოლიტიკის გავლენა ეკონომიკურ კონკურენციაზე	137
David Basiashvili, Slava Fetelava - The Impact of the "New Deal" Policy on Economic Competition	143

ლალი ხურცია - ანტიკორუფციული პოლიტიკა საქართველოში და მისი მოსალოდნელი შედეგები .	144
Lali Khurtsia - Anti-Corruption Policy in Georgia and Its Expected Results	154
მედეა შაფათავა - საერთაშორისო სანქციების ეფექტი (რეტრო)ეკონომიკაზე	155
Medea Shapatava - The Effect of International Sanctions on (Retro)Economics - The End of Laissez-Faire and Ceteris Paribus	164
ელენე ჩავლეშვილი - ევროპული ინტეგრაცია და ეკონომიკური განვითარება საქართველოში გლობალური გამოწვევების პირობებში	165
Elene Chavleshvili - European Integration and Economic Development in Georgia in the Face of Global Challenges	175
თამარ დიასამიძე - „შუა დერეფანი“ და მისი განვითარების ზემოქმედება საქართველოს ეკონომიკაზე	176
Tamar Diasamidze - The “Middle Corridor” and the Impact of Its Development on the Georgian Economy .	185
ზურა ღამბაშიძე - საქართველოსა და მოლდოვის ეკონომიკური განვითარების შედარებითი ანალიზი	186
Zura Gambashidze - Comparative Analysis of Economic Development of Georgia and Moldova	196
მეორე სექცია	197
შოთა ვეშაპიძე - საქართველოს გეოეკონომიკური აზრისა და კვლევითი მიმართულებების სისტემური ანალიზი	198
Shota Veshapidze - Systematic Analysis of Georgian Geoeconomic Thought and Research Directions	210
დავით აფციაური - სამშალო ძალების პოლიტიკის განვითარების ზოგიერთი ტენდენცია გლობალური ეკონომიკური კრიზისის კონტექსტში (სამხრეთ კავკასიისა და ცენტრალური აზიის მაგალითი)	211
David Aptsiauri - Some Trends in Development of Middle Power Policy in the context of Global Economic Crisis	219
როინ თათეშვილი, ნანა ჯღარკავა - ტურიზმისა და კრეატიული ეკონომიკის განვითარება სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში	220
Roin Tateshvili, Nana Jgharkava - Development of Tourism and Creative Economy in the Samtskhe-Javakheti Region	230
მურმან კვარაცხელია - საქართველოს ეკონომიკური უსაფრთხოების უმთავრესი გამოწვევები	231
Murman Kvaratskhelia - The main challenges of Georgia's economic security	236
შოთა ვეშაპიძე, რამაზ ოთინაშვილი - გეოეკონომიკური ფაქტორების როლი საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში	237
Shota Veshapidze Ramaz Otinashvili - The Role of Geoeconomic Factors in Ensuring Georgia's National Security	249
ნინო მიქიაშვილი - უმაღლესი განათლების ტრანსფორმაციის თანამედროვე პარადიგმა	250
Nino Mikiashvili - Modern Paradigm of Higher Education Transformation	260
რუსუდან სეთურიძე - ჰიკვიანი ტექნოლოგიების ინტეგრაცია მწვანე ეკონომიკის სწავლა-სწავლებაში: შესაძლებლობები და გამოწვევები საქართველოს უმაღლეს განათლებაში	261
Rusudan Seturidze - Integration of Smart Technologies into Green Economy Teaching and Learning: Opportunities and Challenges in Georgian Higher Education	271
ნატალია დავლაშერიძე, შოთა თვაური - ფრაგმენტაციის პოლიტიკური ეკონომია: 2024–2025 წლების ნობელის პრემიის ლაურეატების თეორიული მიღწევები და პრაქტიკული რეკომენდაციები	272
Natalia Davlasheridze, Shota Tvauri - The Political Economy of Fragmentation: Theoretical Breakthroughs and Practical Recommendations of the 2024–2025 Nobel Laureates	276

რამაზ ფუტყარაძე, ანა ავაქიშვილი - საქართველოსა და ევროპის თავისუფალი ვაჭრობის ასოციაციის (EFTA) წევრ ქვეყნებს შორის სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარების ტენდენციები: შეფასება და პერსპექტივები	277
Ramaz Putkaradze, Ana Avakishvili - Trends in the Development of Trade and Economic Relations between Georgia and the Member States of the European Free Trade Association (EFTA): Assessment and Prospects	292
გიორგი ფოფხაძე, მილანა მუსერიძე - საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები და საგარეო ვაჭრობა გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური ფრაგმენტაციის პირობებში	293
Giorgi Popkhadze, Milana Museridze - International economic relations and foreign trade in conditions of geopolitical and geoeconomic fragmentation	302
თეა მუნჯიშვილი, ნათია კახნიაშვილი - ფინანსური სექტორის მდგრადობის გავლენა საქართველოს ეკონომიკურ ზრდაზე გეოპოლიტიკური რისკების პირობებში	303
Tea Munjishvili, Natia Kakhniashvili - The Impact of Financial Sector Resilience on Georgia's Economic Growth amid Geopolitical Risks	310
ლელა ჯამაგიძე - საქართველოს ჩართულობა რეგიონულ სავაჭრო ქსელებში	311
Lela Jamagidze - Georgia's Integration into Regional Trade Networks	318
ირაკლი მაკალათია - მოსახლეობის შემოსავლებისა და ხარჯების სტატისტიკური ანალიზი საქართველოში	319
Irakli Makalatia - Statistical Analysis of Population Income and Expenditure in Georgia	332
უმანგი სამადაშვილი - იმპორტჩანაცვლება-საქართველოს სასურსათო უსაფრთხოების მნიშვნელოვანი ფაქტორი	333
Ushangi Samadashvili - Import substitution - an important factor in Georgia's food security	342
ირაკლი არჩვაძე - რემიტანსები და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ქვეყნის მთლიანი სამამულო პროდუქტის ფორმირებასა და მაკროეკონომიკურ ზრდაში (საქართველოს მაგალითზე)	343
Irakli Archvadze - Remittances and Foreign Direct Investment in GDP Formation and Macroeconomic Growth: The Case of Georgia	354
თამარ დოლიძე - საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ ძირითადი პრაგმატული ხასიათის კონცეფციები ინტელექტუალური ევოლუციის კონტექსტში	355
Tamar Dolidze - Basic pragmatic concepts of international trade in the context of intellectual evolution	372
ლია დვალიშვილი - სასურსათო უსაფრთხოების გამოწვევები: ეკონომიკური ხელმისაწვდომობა და სურსათის ხარისხის კონტროლი	373
Lia Dvalishvili - Food Security Challenges: Economic Accessibility and Food Quality Control	382
ლევან ჭელიძე, დავით ჭელიძე - მომოქცევის არხებში არსებული მზარდი ფულის მასის საინვესტიციო პროექტებში განთავსება როგორც ინფლაციასთან ბრძოლის ბერკეტი	384
Levan Chelidze, David Chelidze - The Allocation of Excess Money Supply in Circulation Channels to Investment Projects as an Instrument for Combating Inflation	392
თორნიკე კობხრიძე - ფისკალური მულტიპლიკატორი გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის პირობებში: საქართველოს მაგალითზე	393
Tornike Kokhredze - Fiscal Multiplier in Conditions of Geopolitical Fragmentation: The Example of Georgia	402
დავით ნადირაძე - გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის გავლენა საქართველოს ექსპორტის გეოგრაფიულ ტრანსფორმაციაზე: 2019–2025 წლების დინამიკური ანალიზი	403
Davit Nadiradze - The Impact of Geopolitical Fragmentation on the Geographical Transformation of Georgia's Exports: A Dynamic Analysis for 2019–2025	411

მესამე სექცია	412
ნუგზარ თოდუა, ნია თოდუა, ლევან კალმახელიძე - ციფრული კონტენტის თვისებრივი მახასიათებლების გავლენა ონლაინვაჭრობაში მომხმარებელთა ჩართულობაზე	413
Nugzar Todua, Nia Todua, Levan Kalmakhelidze - The impact of qualitative characteristics of digital content on consumer engagement in online shopping	427
გოჩა თუთბერიძე, გოჩა უგულავა - საქართველოს ახალი საექსპორტო სპეციალიზაციის ფორმირებაში ICT-სექტორის ზრდის როლი: პანდემიის, საგადასახადო შეღავათებისა და სამხედრო-მიგრაციული რელოკაციის გავლენის ემპირიული ანალიზი, 2010–2025 წწ.	428
Gocha Tutberidze, Gocha Ugulava - ICT-Sector Growth and Georgia's New Export Specialization: Pandemic, Tax Incentives, or War-Driven Capital Relocation? An Empirical Analysis, 2010–2025	442
ალექსანდრე სიჭინავა, თამარ ჩაჩანიძე, ლაშა მგელაძე - ხელოვნური ინტელექტი და ევროპული სტანდარტები უძრავი ქონების შეფასებაში: საქართველოს გამოცდილება და განვითარების პერსპექტივები	443
Alexander Sichinava, Tamar Chachanidze, Lasha Mgeladze - Artificial Intelligence and European Valuation Standards in Real Estate Valuation: Georgia's Experience and Development Prospects	450
გულნაზ ერკომაიშვილი - ახალი ინდუსტრიული პოლიტიკა თანამედროვე გამოწვევების წინაშე	451
Gulnaz Erkomaishvili - New industrial policy to address modern challenges	458
ლერი ნოზაძე - ალგორითმული ვაჭრობა, როგორც საბაზრო ოპერაციების განსაკუთრებული სეგმენტი	459
Leri Nozadze - Algorithmic Trading as a Special Segment of Market Operations	468
მაია ბენია, ლევან კაკუბავა - გეოპოლიტიკური შოკების გარდამავალი ანალიზი: ნახევრად-მარკოვული მიდგომა	469
Maia Benia, Levan Kakubava - Transient Analysis of Geopolitical Shocks: A Semi-Markov Approach	476
ზვიად ბეშკენაძე - საერთაშორისო ფინანსური სისტემის ციფრული ტრანსფორმაცია: კრიპტოაქტივების მაკროეკონომიკური, გეოეკონომიკური და ინსტიტუციური განზომილებები	477
Zviad Beshkenadze - International Financial System Digital Transformation: Macroeconomic, Geoeconomic, and Institutional Dimensions of Crypto Assets	491
ეკა ლეკაშვილი - გენდერული უთანასწორობა განვითარებად ქვეყნებში ციფრული ინდუსტრიის კონტექსტით: კონცეპტუალური ანალიზი	493
Eka Lekashvili - Gender Inequality in Developing Countries in context of Digital Industry: conceptual analysis	501
ხათუნა ბერიშვილი - ბიზნესის სოციალური პასუხისმგებლობა, როგორც ქართული კომპანიების სტრატეგიული პრიორიტეტი	502
Khatuna Berishvili - Corporate Social Responsibility as a Strategic Priority for Georgian Companies	508
ნონა კუხიანიძე, თამილა აბულაძე, ინგა რამიშვილი - ეკონომიკა და ხელოვნური ინტელექტი: გამოწვევები, შესაძლებლობები და განვითარების პერსპექტივები	509
NonaKukhianidze, Tamila Abuladze, Inga Ramishvili - Economy and Artificial Intelligence: Challenges, Opportunities, and Development Prospects	513
ვახტანგ ბურდული - გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური ფრაგმენტაცია და საქართველოს ეკონომიკის ზოგიერთი სექტორის განვითარების გზები	514
Vakhtang Burduli - Geopolitical and Geoeconomic Fragmentation and Development Paths of Some Sectors of the Georgian Economy	524
აკაკი არსენაშვილი - ცვლადი სტრუქტურის ოპტიმალური მართვის ამოცანა ეკონომიკურ- პოლიტიკური სისტემებისთვის დაგვიანებებით	525
Akaki Arsenashvili - Variable Structure Optimal Control Problem for the Economic -Political Systems with delay	533

თამილა ნუცუბიძე - ცენტრალური ბანკების ციფრული ვალუტები და საქართველოს ციფრული ლარი: გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური გავლენა და ფუნქციები	534
Tamila Nutsbidze - Central Bank Digital Currencies and Georgia's Digital Lari: Geopolitical and Goeconomic Impact and Functions	540
თეა მუნჯიშვილი, ირაკლი გაზდელიანი, გიორგი მესხი - ხელოვნური ინტელექტის (AI) აგენტებით განპირობებული ციფრული ეკონომიკის განვითარება და სტრატეგიული ეკონომიკური პოლიტიკის პროგნოზირება საქართველოში	541
Tea Munjishvili, Irakli Gazdeliani, Giorgi Meskhi - Digital Economy Development Driven by Artificial Intelligence (AI) Agents and Strategic Economic Policy Forecasting in Georgia	549
ნინო გრიგოლაია - ქართული ციფრული პლატფორმები: ელექტრონული კომერციის ეკოსისტემის ფორმირება და განვითარების გამოწვევები	550
Nino grigolaia - Georgian Digital Platforms: Formation of the E-Commerce Ecosystem and Development Challenges	558
ანა ლაფაჩი - ღია ბანკინგის განვითარების შეფასება კომპოზიციური ინდექსის საფუძველზე	559
Ana Lapachi - Assessment of Open Banking Development Based on a Composite Index	569
მეოთხე სექცია	570
დავით წარმანია, შორენა დავითაია, მიხეილ მაკასარაშვილი, ნინო ვარდიაშვილი, გიორგი მორჩილაძე - საქართველოს ენერგოუსაფრთხოების ინოვაციური და ინტეგრირებული მოდელი თანამედროვე გეოპოლიტიკური გამოწვევების ფონზე	571
David Narmania, Shorena Davitaia, Mikheil Makasarashvili, Nino Vardiashvili, Giorgi Morchiladze - An Innovative and Integrated Energy Security Model for Georgia amid Contemporary Geopolitical Challenges	583
ცისკარა ზარანდია, ვახტანგ თაქთაქიძე, ბესიკ ცქიფურიშვილი - საქართველოს ეკონომიკის მდგრადი განვითარების მაჩვენებელთა ანალიზი	585
Tsiskara Zarandia, Vakhtang Taktakidze, Besik Tskipurishvili - Analyzing the Indicators of Sustainable Economic Development in Georgia	591
თეა ლაზარაშვილი, რუსუდან დალაქიშვილი-ჭიჭინაძე - გეოპოლიტიკური, ეკონომიკური და ფინანსური ფრაგმენტაციის გავლენა მსოფლიო ეკონომიკაზე	593
Tea Lazarashvili, Rusudan Dalakishvili-Chichinadze - The Impact of Geopolitical, Economic and Financial Fragmentation on the World Economy	600
ნაზირა კაკულია - საქართველოში მდგრადი განვითარების არსებული მდგომარეობისა და პოტენციალის შეფასება გლობალური მწვანე ზრდისა (GGGE) და გარემოსდაცვითი ეფექტიანობის (EP) ინდექსებით	601
Nazira Kakulia - Assessing the current status and potential of sustainable development in Georgia using the Global Green Growth (GGGE) and Environmental Efficiency (EP) indices.	613
მალხაზ ჩიქობავა - გლობალური ვალის თანამედროვე ტენდენციები	614
Malkhaz Chikobava - Contemporary Trends in Global Debt	622
მარინა ტაბატაძე, ანნა თანდილაშვილი - საქართველოს ეკონომიკა გლობალური პოლიტიკური ცვლილებების პირობებში	623
Marina Tabatadze, Anna Tandilashvili - Georgia's Economy in the Conditions of Global Political Changes	634
გიგი ელიზბარაშვილი, გოგა ელიზბარაშვილი - მდგრადი ეკონომიკური განვითარების გამოწვევები და ტენდენციები (საქართველოს მაგალითზე)	635
Gigi Elizbarashvili, Goga Elizbarashvili - Challenges and Trends of Sustainable Economic Development (On the Example of Georgia)	644

ირმა ტყემალაძე - სამუშაო ძალის ადაპტაცია და პროფესიული უნარების განვითარება ციფრული ტრანსფორმაციის პირობებში	646
Irma Tkemaladze - Workforce Adaptation and Professional Skills Development in the Context of Digital Transformation	657
ზურაბ აბრამიშვილი - ცენტრალური ბანკის ციფრული ვალუტის (CBDC) მდგრადი ფორმით იმპლემენტაციის გამოწვევები და მათი დარეგულირების შესაძლებლობები ხელოვნური ინტელექტის (AI) გამოყენებით	658
Zurab Abramishvili - Challenges of Sustainable Implementation of Central Bank Digital Currency (CBDC) and Opportunities for Their Regulation Using Artificial Intelligence (AI)	668
მედეა მელაშვილი, ქეთევან ქველაძე, ნუნუ ქისტაური - განათლების პრობლემები საქართველოში გეოეკონომიკური ფრაგმენტაციის პირობებში	669
Medea Melashvili, Ketevan Kveladze, Nunu Kistauri - Education Challenges in Georgia under Conditions of Geo-Economic Fragmentation	677
ზურაბ წერეთელი - მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნები (SDGs) გლობალური ტრანსფორმაციისა და თანამედროვე კრიზისების კონტექსტში	678
Zurab Tsereteli - Sustainable Economic Development Goals (SDGs) in the context of global transformation and contemporary crises	691
მეხუთე სექცია	692
გიორგი მიქელაძე, სიმონ გელაშვილი, ქეთი მიქაცაძე, ეკატერინე ჯანგავაძე - საქართველოში შინამეურნეობების შემოსავლების სტატისტიკური შეფასების მეთოდოლოგია და მისი პრაქტიკული გამოყენება	693
Giorgi Mikeladze, Simon Gelashvili, Ketik Mikatsadze, Ekaterine Jangavadze - Methodology for the Statistical Assessment of Household Income in Georgia and Its Practical Application	702
ავთანდილ სულაბერიძე, იოსებ არჩვაძე - საქართველოს დემოგრაფიული ტრანსფორმაცია პოსტსაბჭოთა პერიოდში	704
Avtandil Sulaberidze, Ioseb Archvadze - Demographic Transformation of Georgia in the Post-Soviet Period	721
ნანა შონია, ნიკა გაჩეჩილაძე - გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური ფრაგმენტაციის გავლენა საზოგადოებრივ ჯანდაცვაზე: გამოწვევები და მდგრადობის მექანიზმები	723
Nana Shonia, Nika Gachechiladze - The Impact of Geopolitical and Geoeconomic Fragmentation on Public Health: Challenges and Resilience Mechanisms	742
ნარგიზა ქარქაშაძე, ნანა ბენიძე, შურა უკლება - კონკურენტუნარიანობის კონცეფციის ახლებური გააზრება იმერეთის რეგიონის საწარმოების მაგალითზე	743
Nargiza Karkashadze, Nana Benidze, Shura Ukleba - A new understanding of the concept of competitiveness based on the example of enterprises in the Imereti region	752
ნიკოლოზ ჩიხლაძე - რეგიონული ეკონომიკური ზრდის თავისებურებები: იმერეთის მაგალითი	753
Nikoloz Chikhladze - Peculiarities of Regional Economic Growth: The Example of Imereti	762
მურმან ცარციძე, შოთა გაბადაძე - ევროსტანდარტებთან თავსებადი უმუშევრობის სოციალური დაზღვევის სისტემის ფორმირების პერსპექტივები საქართველოში	763
Murman Tsartsidze, Shota Gabadadze - Prospects of formation unemployment social insurance system compatible with European standards in Georgia	775
ალექსანდრე სიჭინავა, დალი სეხნიაშვილი - შრომის ბაზრის პარადოქსი საქართველოში: უმუშევრობა, კადრების დეფიციტი და უნარების შეუსაბამობა	776
Alexander Sichinava, Dali Sekhniashvili - The Labor Market Paradox in Georgia: Unemployment, Staff Shortages, and Skills Mismatch	784

ლია თოთლაძე, მამუკა ხუსკივაძე - ურბანული ტრანსფორმაციისა და აგლომერაციის ეფექტები: თეორიულ-ემპირიული ლიტერატურის სისტემური ანალიზი	785
Lia Totladze, Mamuka Khuskivadze - Effects of Urban Transformation and Agglomeration: A Systematic Analysis of Theoretical and Empirical Literature	795
კახაბერ ციმიტია, გიორგი ბუცხრიკიძე, თამაზ გამსახურდია - საქართველოს აგრარული სექტორის ძირითადი გამოწვევები და განვითარების მიმართულებები	796
Kakhaber Tsimintia, Giorgi Butskhrikidze, Tamaz Gamsakhurdia - The main challenges and directions of development of the agricultural sector of Georgia	803
იოსებ არჩვაძე - სახელმწიფოს მონაწილეობა აგრარული სექტორის ეფექტიანობის ამაღლებაში (საქართველოს მაგალითზე)	804
Joseph Archvazde - State Participation in Enhancing the Efficiency of the Agricultural Sector (The Case of Georgia)	820
გიორგი მიქელაძე, მარიამ ოქრუაშვილი, ანა ვარამაშვილი - ბავშვების განვითარებისა და მატერიალური დეპრივაციის ინტეგრირებული სტატისტიკური გამოკვლევის (ISSCDD) დიზაინი	822
Giorgi Mikeladze, Mariam Okruashvili, Ana Varamashvili - Design of the Integrated Statistical Survey on Children's Development and Deprivation (ISSCDD)	832
იური პაპასკუა, ცირა ბარტია - საქართველოს აგრობიზნესის ციფრული მდგრადობა გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის პირობებში: გამოწვევები და განვითარების პერსპექტივა	834
Iuri Papaskua, Tsira Bartia - Digital Resilience of Georgian Agribusiness under Conditions of Geopolitical Fragmentation: Challenges and Development Prospects	841
მირონ ტულუში - სამუშაო ძალის (ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის) დემოგრაფიული ასპექტები საქართველოში	842
Miron Tugushi - Demographic Aspects of the Labor Force (Economically Active Population) in Georgia	851
ნინო აბესაძე, ნათია აბულაძე - ოჯახური ძალადობის მსხვერპლთა ეკონომიკურ-სტატისტიკური კვლევა	852
Nino Abesadze, Natia Abuladze - Economic and Statistical Survey of Victims of Domestic Violence	860
რუსუდან ქინქლაძე - საქართველოს საფოსტო და საკურიერო მომსახურების ბაზრის თანამედროვე ტენდენციები	861
Rusudan Kinkladze - Modern Trends in the Georgian Postal and Courier Services Market	869
თამარ ლაზარიშვილი - აგრობიზნესის განვითარების გამოწვევები გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის პირობებში: მცირე და საშუალო ფერმერების პრობლემები საქართველოში	871
Tamar Lazariashvili - Challenges of Agribusiness Development under Geopolitical Fragmentation: Problems of Small and Medium-Sized Farmers in Georgia	880

ძვირფასო კოლეგებო, ეკონომისტებო და ეკონომიკური პროფილის სტუდენტებო!

2026 წლის 11 სექტემბერს ქართველი ეკონომისტები „საქართველოს ეკონომისტის დღეს“ აღვნიშნავთ. ამ დღის შემოღება დაკავშირებულია იმ ფაქტთან, რომ 1918 წელს, 108 წლის წინ, სექტემბრის მეორე პარასკევს, პირველი ქართული ეკონომიკური ჟურნალი – „საქართველოს ეკონომისტი“ გამოიცა. აქედან გამომდინარე, ჯერ კიდევ 1999 წელს ქართველ ეკონომისტთა ჯგუფმა მივიღეთ გადაწყვეტილება, რომ ყოველწლიურად, სექტემბრის მეორე პარასკევს „საქართველოს ეკონომისტის დღე“ აღვგვნიშნა.

2018 წლიდან კი „საქართველოს ეკონომისტის დღის“ აღსანიშნავად, ყოველწლიურად საქართველოს ეკონომისტთა ეროვნული კონფერენციას ვატარებთ. აღნიშნულ კონფერენციებს საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ეკონომიკურ მეცნიერებათა კომისია, ტრადიციულად, თბილისსა და საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში მონაცვლეობით ატარებს.

პირველი ეროვნული კონფერენცია 2018 წელს თბილისში, ევროპის უნივერსიტეტში ჩატარდა, მეორე – 2019 წელს ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, მესამე – 2020 წელს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. 2021 წელს, სამწუხაროდ, COVID-19-ის პანდემიის გამო, ეროვნული კონფერენციის ჩატარება ვერ მოხერხდა. მეოთხე ეროვნული კონფერენცია 2022 წელს გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, მეხუთე – 2023 წელს, კვლავ თბილისში, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტში, მეექვსე კი, – 2024 წელს ქუთაისში, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართა. საქართველოს ეკონომისტთა რიგით მეშვიდე ეროვნული კონფერენცია თბილისში შედგა, რომელიც საქართველოს ეროვნული ვალუტის – ლარის შემოღებიდან 30 წლისთავს მიეძღვნა. ეს კონფერენცია საქართველოს ეროვნულ ბანკთან ერთად ჩატარდა.

საქართველოს ეკონომისტთა რიგით მერვე ეროვნული კონფერენცია „საქართველოს ეკონომისტის დღე“-ს, მიმდინარე წლის 11 სექტემბერს, ახალციხეში, სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტში იმართება. კონფერენციის თემაა „საქართველოს ეკონომიკა გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის პირობებში: გამოწვევები და შესაძლებლობები“. კონფერენცია ეძღვნება საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის დაარსებიდან 85 წლის იუბილეს.

გლობალური ეკონომიკის გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის პირობებში საქართველოს ეკონომიკა ახალი გამოწვევების წინაშე დგას. აუცილებელია დეტალურად იქნას შესწავლილი ყველა შესაძლებლობა და, ასევე, გათვალისწინებულ იქნას ყველა ხელშემშლელი ფაქტორი, რათა საქართველოს ეკონომიკის მდგრადი განვითარება იყოს უზრუნველყოფილი.

საქართველოს ეკონომისტთა პროფესიულ დღეს ვულოცავ ყველა ჩვენ თანამემამულე ეკონომისტს, მეცნიერს და საჯარო მოხელეს, ეკონომიკური პროფილის სამივე საფეხურის სტუდენტს! კონფერენციის მონაწილეებს ვუსურვებ შემოქმედებით წარმატებებს! ეჭვიც არ მეპარება, რომ საქართველოს მეცნიერ-ეკონომისტები ახალი შემართებითა და კვლევის შედეგებით წარმატებით გააგრძელებენ საქმიანობას ჩვენი ქვეყნისა და მისი ეკონომიკის განვითარების საკეთილდღეოდ.

პატივისცემით,
აკადემიკოსი ვლადიმერ (ლადო) პაპავა

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოს-მდივანი,
აკადემიის ეკონომიკურ მეცნიერებათა კომისიის თავმჯდომარე

11 სექტემბერი, 2026 წელი

უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები საქართველოში გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის ეპოქაში: კონცეპტუალური საფუძვლები და სტრატეგიული გამოწვევები

გივი ბედიანაშვილი

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი;
პროფესორი, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი;
მკვლევარი, ილიაუნის დემოგრაფიის და სოციოლოგიის ინსტიტუტი
givi.bedianashvili@tsu.ge

ვახტანგ ჭარაია

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი,
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
v.charaia@gruni.edu.ge

ანოტაცია. სტატიაში გამოკვლეულია გლობალური ეკონომიკის გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის გავლენა საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების (FDI) მოცულობასა და ხარისხზე. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა RRSF პარადიგმის თვისებრივ ანალიზს, რომელიც მოიცავს ოთხ ძირითად განზომილებას, როგორცაა მდგრადობა (Resilience), რისკების (Risk) მართვა, უსაფრთხოება (Security) და გეოეკონომიკური (Geo-economic) უპირატესობები. კვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაცია მნიშვნელოვან ნეგატიურ გავლენას ახდენს ინსტიტუციურ ხარისხზე, ხოლო ინფრასტრუქტურის განვითარება და ინსტიტუციური ხარისხი FDI-ის მოცულობისა და ხარისხის ძლიერი მამოძრავებელი ძალაა. ვლინდება ინვესტიციების ხარისხის მნიშვნელოვანი შუამავლური ეფექტი. დასკვნები ადასტურებს, რომ საქართველომ უნდა გადავიდეს რადიკალური ინვესტიციების მოზიდვის პოლიტიკიდან მისი ხარისხის გაუმჯობესების სტრატეგიაზე. კონფრონტაციული გლობალიზაციის კონტექსტში საინვესტიციო პოლიტიკის გასაუმჯობესებლად სტატიაში ჩამოყალიბებულია პრაქტიკული რეკომენდაციები.

საკვანძო სიტყვები: გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაცია, უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები, RRSF პარადიგმა, ინსტიტუციური ხარისხი, ტრანსპორტისა და ლოგისტიკური ინფრასტრუქტურა, შუა დერეფანი, საქართველო.

შესავალი

გლობალური ეკონომიკის მზარდი გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის ფონზე (აშშ-ჩინეთის მეტოქეობა, სანქციების რეჟიმები და რეგიონული კონფლიქტები), ხდება უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი რეორიენტაცია. საქართველოს მსგავსი მცირე, ღია ეკონომიკის მქონე ქვეყნებისთვის ეს ქმნის ორმაგ სიტუაციას: ერთი მხრივ, ჩნდება ინვესტიციების ახალი წყაროები (თურქეთი, აზერბაიჯანი, ჩინეთი და სპარსეთის ყურის

ქვეყნები), ხოლო მეორე მხრივ, ტრადიციული დასავლური ინვესტიციების შემოღება მცირდება. მთავარი პრობლემა ის არის, რომ უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების სტრუქტურის ტრანსფორმაციამ შეიძლება გამოიწვიოს ინვესტიციების ხარისხის დაქვეითება, გეოპოლიტიკური რისკების ზრდა და საქართველოს გრძელვადიანი ეკონომიკური განვითარების შენელება.

ამ კვლევის აქტუალობა გამომდინარეობს საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების სტრუქტურაში თვისებრივი ცვლილებების ღრმად გააზრების აუცილებლობიდან გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში და ადეკვატური ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავებიდან, რომელიც მინიმუმამდე დაიყვანს რისკებს და მაქსიმალურად გაზრდის ახალ შესაძლებლობებს. კვლევის მიზანია გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის გავლენის ქვეშ საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ტრანსფორმაციის ანალიზი, სტრატეგიული გამოწვევების იდენტიფიცირება და უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვის ეფექტიანობის გაზრდის რეკომენდაციების შემუშავება.

კვლევის მეთოდები

ზოგადი სამეცნიერო მეთოდები: ანალიზი, სინთეზი, ინდუქცია, დედუქცია, შედარება. ემპირიული მეთოდები: სტატისტიკური ანალიზი (მონაცემები საქართველოს ეროვნული ბანკიდან, საქსტატიდან, UNCTAD-დან და მსოფლიო ბანკიდან 2020–2025 წლებისთვის). შედარებითი ანალიზი, პროგნოზირების მეთოდები: სცენარების ანალიზი (ოპტიმისტური, საბაზისო და პესიმისტური სცენარები 2030 წლამდე). თვისებრივი მეთოდები: საერთაშორისო ორგანიზაციების (IMF, მსოფლიო ბანკი, EBRD) ოფიციალური დოკუმენტების, სტრატეგიებისა და ანგარიშების ანალიზი. ვიზუალიზაცია: გრაფიკები, დიაგრამები, ცხრილები და კარტოგრაფიული მეთოდები.

კვლევის მიზანი:

გლობალური ეკონომიკის გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის გავლენის ქვეშ საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ტრანსფორმაციის ბუნებისა და შედეგების გამოვლენა, შესაძლო სცენარების, სტრატეგიული გამოწვევებისა და რეკომენდაციების იდენტიფიცირება საშუალოვადიან პერსპექტივაში (2030 წლამდე) უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვის ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით.

კვლევის ამოცანები:

1. 2020 წლიდან 2025 წლამდე საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების დინამიკისა და გეოგრაფიული სტრუქტურის ანალიზი.
2. უცხოური ინვესტიციების სექტორული სტრუქტურის ძირითადი ცვლილებების იდენტიფიცირება და ახალ გარემოში პრიორიტეტული სექტორების განსაზღვრა.
3. გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის გავლენის შეფასება უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოცულობასა და ხარისხზე.

4. ინფრასტრუქტურული პროექტების (შუა დერეფანი) როლის შესწავლა ახალი წყაროებიდან ინვესტიციების მოზიდვაში.

5. 2030 წლამდე უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების განვითარების სცენარების შემუშავება და პრაქტიკული რეკომენდაციების შეთავაზება რისკების მინიმიზაციისა და საქართველოს საინვესტიციო მიმზიდველობის გაზრდის მიზნით.

კვლევის თეორიული საფუძვლები

კვლევის თეორიული ჩარჩო ეფუძნება რამდენიმე სამეცნიერო მიდგომას, რაც საშუალებას იძლევა, განხორციელდეს გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ფენომენის კომპლექსური ანალიზი.

ინსტიტუციური თეორია (North, 1990; Acemoglu & Robinson, 2012) ინსტიტუტებს საზოგადოებაში „თამაშის წესებად“ მიიჩნევს, რომლებიც განსაზღვრავენ სტიმულების სტრუქტურას და ტრანზაქციული ხარჯების დონეს. გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში, ინსტიტუტების ხარისხი (კანონის უზენაესობა, კორუფციის კონტროლი და ეფექტიანი მმართველობა) გადამწყვეტი ხდება, რადგან ის დიდწილად განსაზღვრავს უცხოელი ინვესტორებისთვის რისკის აღქმულ დონეს (Attinasi et al., 2022; Bedianashvili, 2025a).

დანინგის ეკლექტიკური OLI პარადიგმა (Dunning, 1980, 2001; Charaia, 2017; Charaia et al, 2020; Dunning, 1980; Erkomaishvili, 2024, 2025; Qoqiauri, 2025; Sikharulidze & Charaia, 2018a, 2018b; Silagadze, 2023; Veshapidze et al, 2024; Veshapidze, & Sekhniashvili, 2021) რჩება ერთ-ერთ ყველაზე გავლენიან თეორიად უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების შესახებ. ეს თეორია ხსნის საინვესტიციო გადაწყვეტილებებს უპირატესობების სამი ნაკრებით: საკუთრება (ფირმის კონკურენტული უპირატესობა), მდებარეობა (ადგილმდებარეობის მიმზიდველობა) და ინტერნალიზაცია (შიდა ორგანიზაციის სარგებელი). თუმცა, დღევანდელ რეალობაში, ადგილმდებარეობის უპირატესობები სულ უფრო მეტად არის დამოკიდებული გეოპოლიტიკურ სტაბილურობაზე, ინსტიტუტების ხარისხსა და ინფრასტრუქტურის განვითარების დონეზე.

გერეფის გლობალური ღირებულების ჯაჭვის თეორია (Gereffi, 2018) ხაზს უსვამს, რომ ფრაგმენტულ გარემოში ინვესტორები სულ უფრო მეტად ცდილობენ გააუმჯობესონ თავიანთი მიწოდების ჯაჭვების მდგრადობა და დივერსიფიკაცია, რაც განსაკუთრებით აქტუალურია ლოგისტიკისა და ინფრასტრუქტურული პროექტებისთვის.

მზარდი გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაცია (Ahn et al., 2023; Autio et al, 2018; Bedianashvili, 2025a, 2025b; Busse & Hefeker, 2007; Canh et al, 2020; Elian et al., 2025; Gao, 2024; Gereffi, 2018; Haque et al. 2022; Jarret et al, 2023; International Monetary Fund, 2023; Loonam & O'Regan, 2022; Luo, 2021; Marozva, 2025; McKinsey Global Institute, 2025; Papava, 2022; Papava, 2025; Papava & Bedianashvili, 2024; Papava & Maisaia, 2023; PLG Consulting, 2020; Singh, 2024; United Nations Conference 74 on Trade and Development, 2023; Witkowska, 2023; World Development Report, 2020) – მოითხოვს ახალ განმარტებით ჩარჩოებს. ტრადიციული მოდელები არასაკმარისად ითვალისწინებენ ფორმებისადა სახელმწიფოების ცვალებად პრიორიტეტებს, სადაც მდგრადობა, უსაფრთხოება და გეოპოლიტიკა ცენტრალურ ადგილს იკავებს.

უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების თანამედროვე თეორიულ საფუძველში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს RRSგ პარადიგმას (Bedianashvili, 2025a, 2025b, 2025c), რომელიც წარმოადგენს კლასიკური თეორიების ლოგიკურ განვითარებას და ტრანსფორმაციას, მორგებულს კონფრონტაციული გლობალიზაციის ეპოქის მოთხოვნებზე.

პარადიგმა განსაზღვრავს უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების თანამედროვე უპირატესობების ოთხ ძირითად განზომილებას:

- მდგრადობაზე ორიენტირებული უპირატესობები (**Resilience-driven advantages**) - უპირატესობები, რომლებიც დაკავშირებულია გლობალური შოკებისადმი მდგრადობასთან;
- რისკზე ორიენტირებული უპირატესობები (**Risk-driven advantages**) - გეოპოლიტიკური და ეკონომიკური რისკების ეფექტიანი მართვის სარგებელი;
- უსაფრთხოების ძიების უპირატესობები (**Security-seeking advantages**) - უპირატესობები, რომლებიც დაკავშირებულია ინვესტიციების უსაფრთხოების უზრუნველყოფასთან;
- გეოეკონომიკური უპირატესობები (**Geo-economic advantages**) - გეოეკონომიკური უპირატესობები, რომლებიც გამომდინარეობს ქვეყნის სტრატეგიული მდებარეობიდან.

საქართველოსთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს შუა დერეფნის განვითარებასთან დაკავშირებულ გეოეკონომიკურ კომპონენტს, რადგან ის შეიძლება გახდეს ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი კონკურენტული უპირატესობა ახალ გლობალურ არქიტექტურაში.

ამრიგად, ინსტიტუციური თეორიის, OLI პარადიგმისა და RRSგ პარადიგმის ინტეგრაცია საშუალებას იძლევა შეიქმნას კომპლექსური თეორიული ჩარჩო იმ ფაქტორების ემპირიული ანალიზისთვის, რომლებიც განსაზღვრავენ საქართველოში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დინამიკასა და ხარისხს გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში.

OLI და RRSგ პარადიგმების შედარებითი ანალიზი

ჯონ დანინგის კლასიკური ეკლექტიკური პარადიგმა (OLI) რამდენიმე ათწლეულის განმავლობაში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ანალიზის დომინანტურ თეორიულ ჩარჩოდ რჩებოდა. ამ პარადიგმის თანახმად, ფირმის გადაწყვეტილება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების განხორციელებაში მონაწილეობის შესახებ განისაზღვრება უპირატესობების სამი ნაკრების კომბინაციით:

- ფირმის კონკურენტული უპირატესობები (Ownership advantages - O) — ტექნოლოგია, ბრენდი, მენეჯმენტის კომპეტენციები;
- ადგილმდებარეობის უპირატესობები (Location advantages - L) — მიმღები ქვეყნის მიმზიდველობა (ბაზრის ზომა, ფაქტორების ხარჯები, ინფრასტრუქტურა, საგადასახადო შეღავათები);
- ინტერნალიზაციის უპირატესობები (Internalization advantages - I) — ფირმაში კონტროლის შენარჩუნების სარგებელი ლიცენზირების ან კონტრაქტების მეშვეობით ტექნოლოგიების გადაცემის ნაცვლად.

OLI პარადიგმამ წარმატებით ახსნა კომპანიების საინვესტიციო ქცევა მე-20 საუკუნის ბოლოს და 21-ე საუკუნის დასაწყისის ლიბერალური გლობალიზაციის კონტექსტში, როდესაც ეკონომიკური ეფექტიანობა და ხარჯების მინიმიზაცია მთავარი მამოძრავებელი ძალა იყო. თუმცა, კონფრონტაციული გლობალიზაციის კონტექსტში (Papava, 2022; Papava & Bedianashvili, 2024), OLI პარადიგმის განმარტებითი ძალა მნიშვნელოვნად შემცირებულია. კლასიკური მოდელის ძირითადი შეზღუდვებია: გეოპოლიტიკური რისკებისა და სისტემური გაურკვევლობის არასაკმარისი შეფასება; უსაფრთხოების ფაქტორებისა და სტრატეგიული ავტონომიის სუსტი გათვალისწინება; გლობალური ღირებულებათა ჯაჭვების მდგრადობისადმი შეზღუდული ყურადღება; ტრადიციული მდებარეობის უპირატესობების მნიშვნელობის შემცირება დინამიური გეოეკონომიკური ფაქტორების სასარგებლოდ. ამ გამოწვევებზე საპასუხოდ RRSO პარადიგმაში (Bedianashvili, 2025a) განხორციელებულია მიდგომა, რომელიც მნიშვნელოვნად აფართოებს OLI პარადიგმას, ავსებს და ავითარებს მას, უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების თეორიას სტრატეგიული გეოეკონომიკური ანალიზის დონეზე აჰყავს (ცხრილი 1).

შედარების ძირითადი დასკვნები - RRSO პარადიგმა არ ეწინააღმდეგება OLI-ს, არამედ ავითარებს მას, ამაღლებს ანალიზს უფრო მაღალ სტრატეგიულ დონეზე; თუ OLI პასუხობს კითხვას „სად არის მომგებიანი წარმოება?“, RRSO პასუხობს კითხვას „სად არის უსაფრთხო და მდგრადი წარმოების განთავსება გეოპოლიტიკური ტურბულენტობის პირობებში?“. მცირე ქვეყნებისთვის.

ცხრილი 1. OLI-სა და RRSO პარადიგმების შედარებითი ცხრილი

შედარების კრიტერიუმი	OLI-პარადიგმა	RRSO-პარადიგმა	კომენტარი
ძირითადი ფოკუსი	ფირმის ეკონომიკური ეფექტიანობა	სტრატეგიული მდგრადობა, უსაფრთხოება	გადასვლა მოგებიდან გადარჩენაზე
გამოყენების კონექსტი	ლიბერალური გლობალიზაცია	კონფრონტაციული გლობალიზაცია, ფრაგმენტაცია	RRSO მეტად შეესაბამება თანამედროვე რეალობას
საკვანძო უპირატესობები	საკუთრება, მდებარეობა, ინტერნალიზაცია	მდგრადობა, რისკი, უსაფრთხოება, გეოეკონომიკა	სამის ნაცვლად ოთხი განზომილება
გეოპოლიტიკის როლი	მეორეხარისხოვანი	ცენტრალური (გეოეკონომიკა+რისკი)	მნიშვნელოვანი გაძლიერება
ინფრასტრუქტურის როლი	ადგილმდებარეობის უპირატესობების ნაწილი	გეოეკონომიკური + მდგრადობის უპირატესობები	უფრო ფართო და დინამიური მიდგომა
ინსტიტუტების როლი	ირიბი	პირდაპირი (რისკის და უსაფრთხოების მეშვეობით)	უფრო მაღალი წონა
ამხსნელი ძალა 2020-იან წლებში	ზომიერი	მაღალი	RRSO უკეთ ხსნის ინვესტორების ქცევას

წყარო: ცხრილი შედგენილია ავტორების მიერ

RRSO პარადიგმის გეოეკონომიკური და მდგრადობის კომპონენტები კრიტიკულ კონკურენტულ უპირატესობად იქცევა. ამრიგად, RRSO პარადიგმა წარმოადგენს თეორიულ პასუხს თანამედროვე ეპოქის გამოწვევებზე, ხსნის ახალ პერსპექტივებს აკადემიური კვლევისთვის და პრაქტიკული საინვესტიციო პოლიტიკისთვის.

RRSG პარადიგმა გვთავაზობს ოთხგანზომილებიან სისტემას ქვეყნის მიმზიდველობის შესაფასებლად უცხოური პირდაპირი ინვესტიციებისთვის მიმდინარე გარემოში. ის უკეთ ხსნის ინვესტორების ქცევას, ვიდრე ტრადიციული მოდელები, რადგან ის ითვალისწინებს არა მხოლოდ ეკონომიკურ ეფექტიანობას, არამედ სტრატეგიულ მდგრადობას, რისკებს და გეოეკონომიკურ პოზიციონირებას. ეს პარადიგმა განსაკუთრებით აქტუალურია მცირე და საშუალო ზომის ქვეყნებისთვის, რომლებიც გლობალური ინტერესების გზაჯვარედინზე მდებარეობს, სადაც გეოეკონომიკურ და უსაფრთხოების ფაქტორებს შეუძლიათ გადაწყვეტი როლის შესრულება. RRSG უკეთესად ერგება 21-ე საუკუნის რეალობას, სადაც გეოპოლიტიკა, რისკები და მდგრადობა ხშირად ჭარბობს წმინდა ეკონომიკურ ეფექტიანობას. ისეთი მცირე ქვეყნებისთვის, როგორიც საქართველოა, RRSG პარადიგმას განსაკუთრებული პრაქტიკული ღირებულება აქვს, რადგან ის გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში კონკურენტული უპირატესობების უფრო ზუსტად შეფასების საშუალებას იძლევა.

საქართველოს ინსტიტუციური გარემო და საინვესტიციო სპეციალიზაციის თავისებურებები

მცირე ქვეყნების შედარებითი ანალიზი გვიჩვენებს, რომ საქართველო უნიკალურ პოზიციას იკავებს და აერთიანებს შედარებით მაღალი ხარისხის ინსტიტუციურ გარემოს შეზღუდულ შიდა ბაზართან, მნიშვნელოვან დემოგრაფიულ გამოწვევებთან და კაპიტალის გარე წყაროებზე მაღალ დამოკიდებულებასთან (ცხრილი 2).

ცხრილი 2. ინსტიტუციური გარემოს, საინვესტიციო სპეციალიზაციისა და მცირე ევროპული ეკონომიკების სოციალურ-დემოგრაფიული გამოწვევების შედარებითი მახასიათებლები

ქვეყანა	ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატი (WGI)	უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების სპეციალიზაცია	საინვესტიციო განვითარების მოდელი	ძირითადი სოციალურ-დემოგრაფიული გამოწვევები
საქართველო	რეგულირებისა და საჯარო მმართველობის მაღალი ხარისხი	ტურიზმი, უძრავი ქონება, ტრანსპორტი, ლოგისტიკა	ლიბერალური მოდელი, ორიენტირებული უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვაზე	ემიგრაცია, მოსახლეობის დაბერება, მთიანი რეგიონების დეპოპულაცია
სომხეთი	ინსტიტუტების შედარებით მაღალი ხარისხი	IT სექტორი, მომსახურება, დიასპორული ინვესტიციები	ინოვაციებზე ორიენტირებული მოდელი	ემიგრაცია, სამუშაო ძალის შემცირება, სოფლის ტერიტორიების დეპოპულაცია
აზერბაიჯანი	ინსტიტუციური ხარისხის საშუალო დონე	ნავთობისა და გაზის სექტორი, ენერგეტიკა, ტრანსპორტი	რესურსებზე ორიენტირებული მოდელი	მოსახლეობის ტერიტორიული კონცენტრაცია, ბაქოში მიგრაცია, რეგიონული დისპროპორციები
ესტონეთი	ინსტიტუტებისა და ციფრული მმართველობის მაღალი ხარისხი	ICT, ციფრული სერვისები, მაღალტექნოლოგიური წარმოება	ციფრული და ინოვაციური ეკონომიკა;	მოსახლეობის დაბერება, პერიფერიული ტერიტორიების დეპოპულაცია

ქვეყანა	ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატი (WGI)	უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების სპეციალიზაცია	საინვესტიციო განვითარების მოდელი	ძირითადი სოციალურ-დემოგრაფიული გამოწვევები
ლატვია	საჯარო მმართველობის მაღალი ხარისხი	ლოგისტიკა, ფინანსური მომსახურება, წარმოება	ექსპორტზე ორიენტირებული მოდელი;	მოსახლეობის შემცირება, ემიგრაცია, სამუშაო ძალის დეფიციტი.
ლიტვა	ინსტიტუტებისა და მაღალტექნოლოგიური ბიზნეს კლიმატის მაღალი ხარისხი	წარმოება, ICT, მომსახურება;	ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკა;	ახალგაზრდების ემიგრაცია, დემოგრაფიული დაბერება.
მოლდოვა	ინსტიტუციური განვითარების საშუალო დონე	აგროინდუსტრიული სექტორი, კვების მრეწველობა, მომსახურების აუტოსორსინგი	ეკონომიკური ტრანსფორმაციისა და ევროპული ინტეგრაციის მოდელი	მასობრივი შრომითი მიგრაცია, დეპოპულაცია, მოსახლეობის დაბერება
ალბანეთი	საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესება	ტურიზმი, ენერგეტიკა, ინფრასტრუქტურა	ღია ეკონომიკა, ორიენტირებული უცხოურ პირდაპირ ინვესტიციებზე	გარე მიგრაცია, მოსახლეობის შემცირება, რეგიონული დეპოპულაცია
რუმინეთი	ინსტიტუტების ხარისხის გაუმჯობესება	საავტომობილო მშენებლობა, ელექტრონიკა, IT	ინდუსტრიულ-საექსპორტო მოდელი	მასობრივი შრომითი მიგრაცია, სოფლის მოსახლეობის შემცირება
ხორვატია	ევროკავშირში გაწევრიანების შემდეგ ინსტიტუტების მაღალი ხარისხი	ტურიზმი, მომსახურება, ფარმაცევტული საშუალებები;	მომსახურებაზე ორიენტირებული მოდელი;	ევროკავშირში გაწევრიანების შემდეგ ემიგრაცია, მოსახლეობის დაბერება
სლოვაკეთი	სტაბილური ინსტიტუციური გარემო	საავტომობილო მშენებლობა, ელექტრონიკა, მანქანათმშენებლობა	ექსპორტზე ორიენტირებული მოდელი	მოსახლეობის გადინება პერიფერიული ტერიტორიებიდან
სლოვენია	საჯარო ადმინისტრირების მაღალი ხარისხი	მანქანათმშენებლობა, ფარმაცევტიკა, მაღალი ტექნოლოგიები;	ინოვაციურ-ინდუსტრიული მოდელი	მოსახლეობის დაბერება და სამუშაო ძალის დეფიციტი
უნგრეთი	ინსტიტუციების საშუალო-მაღალი ხარისხი	საავტომობილო მშენებლობა, ელექტრონიკა, აკუმულატორების ინდუსტრია	სახელმწიფოს მიერ მხარდაჭერილი ინდუსტრიული მოდელი	მოსახლეობის დაბერება და რეგიონული განსხვავებები
ჩრდილოეთ მაკედონია	განვითარებადი ინსტიტუციური გარემო	საავტომობილო კომპონენტები, სამრეწველო წარმოება	ექსპორტზე ორიენტირებული უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვის მოდელი	ახალგაზრდების ემიგრაცია და „ტვინების გადინება“
სერბეთი	საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესება	წარმოება, ელექტრონიკა, აგროსამრეწველო სექტორი;	სამრეწველო-საინვესტიციო მოდელი	მოსახლეობის შემცირება და კვალიფიციური კადრების გადინება
ჩერნოგორია	მცირე შიდა ბაზარი, დამოკიდებულება გარე კაპიტალზე	ტურიზმი, უძრავი ქონება, ენერგეტიკა	ტურისტულ-საინვესტიციო მოდელი;	რეგიონული დეპოპულაცია და მოსახლეობის დაბერება

ქვეყანა	ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატი (WGI)	უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების სპეციალიზაცია	საინვესტიციო განვითარების მოდელი	ძირითადი სოციალურ-დემოგრაფიული გამოწვევები
ბოსნია და ჰერცეგოვინა	ინსტიტუციური ფრაგმენტაცია	მეტალურგია, ენერგეტიკა, წარმოება	გარდამავალი ეკონომიკის მოდელი	ემიგრაცია, დემოგრაფიული კლება და შრომითი რესურსების შემცირება

წყარო: ცხრილი შედგენილია ავტორების მიერ საერთაშორისო ორგანიზაციების - European Commission, United Nations, World Bank, United Nations Conference on Trade and Development, European Bank for Reconstruction and Development, OECD - მონაცემების გამოყენებით

მმართველობის, ბიზნესის რეგულირებისა და საინვესტიციო გახსნილობის რამდენიმე ინდიკატორის მიხედვით, ქვეყანა აჩვენებს შედეგებს, რომლებიც შესაძარია ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ცალკეული ქვეყნების შედეგებთან.

საქართველოს საინვესტიციო მოდელი ეფუძნება ეკონომიკური ლიბერალიზმის, ეკონომიკური გახსნილობისა და უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების აქტიური მოზიდვის პრინციპებს. ხელსაყრელმა ბიზნეს კლიმატმა, შედარებით დაბალმა ადმინისტრაციულმა ბარიერებმა და ლიბერალურმა საგადასახადო სისტემამ ხელი შეუწყო ქვეყნის კონკურენტულ უპირატესობებს ტურიზმის, ტრანსპორტის, ლოგისტიკის, უძრავი ქონების და ფინანსური მომსახურების გარკვეულ სექტორებში.

აზერბაიჯანისგან განსხვავებით, რომლის ინვესტიციების ფოკუსი დიდწილად ნავთობისა და გაზის სექტორით არის განსაზღვრული, და სომხეთისგან განსხვავებით, რომელიც ძირითადად IT სექტორსა და დიასპორის ინვესტიციებზეა ორიენტირებული, საქართველოს ახასიათებს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის უფრო დივერსიფიცირებული სტრუქტურა. თუმცა, უცხოური ინვესტიციების ტექნოლოგიური ინტენსივობის დონე ბალტიისპირეთის ქვეყნებთან შედარებით შედარებით დაბალი რჩება.

ინსტიტუტების ხარისხისა და ბიზნეს კლიმატის თვალსაზრისით, საქართველო ევროკავშირის გარკვეულ ქვეყნებს, როგორიცაა ბულგარეთი და რუმინეთი, უახლოვდება, თუმცა ინოვაციური განვითარების, ეკონომიკის დიგიტალიზაციისა და მაღალტექნოლოგიურ ინდუსტრიებში ინვესტიციების თვალსაზრისით ჩამორჩება ესტონეთს, ლიეტუვას და სლოვენიას., თუმცა წინ უსწრებს მთელ ევროკავშირის წევრობის კანდიდტ ქვეყნებს.

საქართველოს ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებთან შედარება აჩვენებს, რომ ქვეყანას აქვს მთელი რიგი კონკურენტული უპირატესობები:

- ხელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატი;
- შედარებით ეფექტიანი სამთავრობო რეგულირება;
- ხელსაყრელი გეოეკონომიკური პოზიცია;
- სატრანზიტო პოტენციალი;
- მონაწილეობა შუა დერეფნის განვითარებაში.

ამასთან, ერთ-ერთ ყველაზე სერიოზულ პრობლემად დემოგრაფიული მდგომარეობა რჩება. საქართველოს ახასიათებს:

- ნეგატიური დემოგრაფიული ტენდენციები;
- მოსახლეობის დაბერება;
- გარე შრომითი მიგრაცია;

- მოსახლეობის შემცირება გარკვეულ რეგიონებში;
- მთიანი და პერიფერიული რაიონების დეპოპულაცია;
- ეკონომიკური აქტივობის კონცენტრაცია თბილისსა და რამდენიმე დიდ ქალაქში.

გარდა ამისა, გარე ფაქტორებზე, მათ შორის უცხოურ ინვესტიციებზე, საერთაშორისო ტურიზმზე, ფულად გზავნილებსა და საგარეო ვაჭრობაზე მაღალი დამოკიდებულება ზრდის ეკონომიკის მგრძნობელობას გარე შოკებისა და გეოეკონომიკური არასტაბილურობის მიმართ.

ბალტიისპირეთის ქვეყნებისგან განსხვავებით, სადაც დემოგრაფიული დანაკარგები ნაწილობრივ კომპენსირდება მაღალი შრომის პროდუქტიულობითა და ინოვაციური ეკონომიკით, საქართველო ადამიანისეული კაპიტალის შემცირების რისკის წინაშე დგას, რადგან მისი ჩანაცვლების შესაძლებლობები შედარებით შეზღუდულია.

ამგვარად, საქართველო შეიძლება დახასიათდეს, როგორც მცირე, ღია ეკონომიკა შედარებით მაღალი ხარისხის ინსტიტუტებითა და ხელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატით, თუმცა, ქვეყანა მნიშვნელოვანი დემოგრაფიული და ტერიტორიული გამოწვევების წინაშე დგას. გეოეკონომიკური ფრაგმენტაციის გათვალისწინებით, ქვეყნის მომავალი კონკურენტუნარიანობა განისაზღვრება არა მხოლოდ მისი მიერ უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის უნარით, არამედ ადამიანისეული კაპიტალის შენარჩუნების, ინოვაციური ინდუსტრიების განვითარებისა და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების რეგიონული მდგრადობის უზრუნველყოფის უნარით.

საქართველო, აერთიანებს რა შედარებით მაღალი ხარისხის ინსტიტუციურ გარემოს განვითარების დემოგრაფიულ და სტრუქტურულ შეზღუდვებთან, სამხრეთ კავკასიისა და ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებს შორის შუალედურ პოზიციას იკავებს.

ყოველივე ზემოღნიშნული მოითხოვს უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვის რაოდენობრივი მოდელიდან ინვესტიციების ხარისხზე, ინოვაციასა და მდგრად რეგიონულ განვითარებაზე ორიენტირებულ მოდელზე გადასვლას.

შუა დერეფანი და მისი მნიშვნელობა საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციებისთვის: გლობალური კონტექსტი

გლობალური ეკონომიკის გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციისა და კონფრონტაციულ გლობალიზაციაზე გადასვლის ფონზე, შუა დერეფანმა (ტრანსკასპიის საერთაშორისო სატრანსპორტო მარშრუტი - ნახ. 1) განსაკუთრებული სტრატეგიული მნიშვნელობა შეიძინა, როგორც გლობალური ვაჭრობის ალტერნატიულმა მარშრუტმა. წამყვანი გლობალური მოთამაშეები მას ტრადიციულ ლოგისტიკურ მარშრუტებთან დაკავშირებული დივერსიფიკაციისა და რისკების შემცირების ინსტრუმენტად მიიჩნევენ.

2022 წლიდან გლობალური ლოგისტიკური არქიტექტურა მნიშვნელოვან ცვლილებებს განიცდის. გეოპოლიტიკური დაძაბულობის ესკალაციამ, სანქციებთან დაკავშირებულმა დაპირისპირებამ, წითელ ზღვაში საზღვაო ტრანსპორტის შეფერხებებმა და ქვეყნების სურვილმა, შეემცირებინათ დამოკიდებულება კონკრეტულ მარშრუტებზე, გამოიწვია ალტერნატიული სატრანსპორტო დერეფნების აქტიური ძიება. ამ კონტექსტში, ევროკავშირი, ჩინეთი, თურქეთი და ცენტრალური აზიის ქვეყნები შუა დერეფანს მიიჩნევენ

ერთ-ერთ ყველაზე პერსპექტიულ მარშრუტად, რომელიც აზიას ევროპასთან აკავშირებს, რუსეთისა და მაღალი რისკის ზონების გვერდის ავლით.

2023–2025 წლებში ევროკავშირმა შუა დერეფნის განვითარება გლობალური კარიბჭის (Global Gateway) სტრატეგიის ძირითად სატრანსპორტო სფეროებს შორის შეიტანა, დაფინანსების მობილიზებით NDICI–გლობალური ევროპის, EFSD+/გარე მოქმედების გარანტიის, ევროპის საინვესტიციო ბანკისა და „ევროპის გუნდის“ (Team Europe) ინიციატივის სხვა მექანიზმების მეშვეობით (European Commission, 2025, 2026; European Institute for Asian Studies, 2024; Vico, 2025).

უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით, შუა დერეფანი რამდენიმე ფუნქციას ასრულებს:

- გეოეკონომიკური - ის აძლიერებს საქართველოს მდებარეობას და გეოეკონომიკურ უპირატესობებს RRSF პარადიგმის ფარგლებში.
- ინფრასტრუქტურა - ის ასტიმულირებს ინვესტიციებს პორტებში, რკინიგზასა და ლოგისტიკურ ცენტრებში.

ნახ. 1. შუა დერეფნის მარშრუტის გასწვრივ მდებარე სახელმწიფოები

წყარო: მოდიფიცირებულია <https://www.azernews.az/analysis/224602.html>-ის მიხედვით

ამვე დროს, ევროკავშირის ინტერესი ზრდის ევროპელი და ამერიკელი ინვესტორების ნდობას საქართველოს, როგორც საიმედო სატრანზიტო პარტნიორის, მიმართ.

ევროკავშირისთვის შუა დერეფნის განვითარება მისი რისკების შემცირებისა და მიწოდების ჯაჭვის დივერსიფიკაციის სტრატეგიის ნაწილია. ევროკავშირი ცდილობს შეამციროს დამოკიდებულება რუსულ ტრანზიტზე და გაზარდოს კრიტიკული საქონლის

მიწოდების მდგრადობა. „გლობალური კარიბჭის“ ინიციატივის ფარგლებში, შუა დერეფანი პრიორიტეტულ პროექტად ითვლება ცენტრალურ აზიასთან და სამხრეთ კავკასიასთან ეკონომიკური კავშირების გასაძლიერებლად.

ჩინეთი, თავის მხრივ, შუა დერეფანს „ერთი სარტყელი და გზა“ ინიციატივის ფარგლებში დამატებით მარშრუტად მიიჩნევს, რაც რისკების დივერსიფიკაციას ახდენს და ევროპაში ტვირთების მიწოდების დროს ამცირებს. ცენტრალური აზიის ქვეყნებისთვის (ძირითადად ყაზახეთისთვის) დერეფანი ექსპორტისა და გლობალურ ღირებულებათა ჯაჭვებში ინტეგრაციის ახალ შესაძლებლობებს ქმნის.

შუა დერეფანი მნიშვნელოვნად აძლიერებს საქართველოს გეოეკონომიკურ უპირატესობებს. ქვეყანა ამჟამად პოზიციონირებს არა მხოლოდ როგორც სატრანზიტო ზონა, არამედ როგორც მნიშვნელოვანი ცენტრი ალტერნატიული ევრაზიული ლოგისტიკური სისტემის სფეროში. ეს პირდაპირ გავლენას ახდენს ინვესტიციების მიმზიდველობაზე: ინტერესი ტრანსპორტისა და ლოგისტიკური ინფრასტრუქტურის (პორტები, რკინიგზა, ლოგისტიკური ცენტრები) ინვესტიციების მიმართ იზრდება.

იზრდება მარშრუტების დივერსიფიკაციით დაინტერესებული ქვეყნებიდან (ევროკავშირი, ჩინეთი, თურქეთი და სპარსეთის ყურის ქვეყნები) ინვესტიციების მოზიდვის ალბათობა. იქმნება საფუძველი დაკავშირებული ეკონომიკური სექტორების (საწყობების ლოგისტიკა, ტვირთების დამუშავება, ციფრული მომსახურება) განვითარებისთვის.

RRSG პარადიგმის ფარგლებში, შუა დერეფანი ერთდროულად აძლიერებს ორ ძირითად კომპონენტს:

- გეოეკონომიკურ უპირატესობებს - მისი სტრატეგიული გეოგრაფიული მდებარეობის გამო;
- მდგრადობაზე ორიენტირებულ უპირატესობებს - ალტერნატიული, უფრო მდგრადი გლობალური სავაჭრო მარშრუტის შექმნით.

ამრიგად, გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში, შუა დერეფანი მოქმედებს არა მხოლოდ როგორც ინფრასტრუქტურული პროექტი, არამედ როგორც მნიშვნელოვანი ფაქტორი საქართველოს კონკურენტუნარიანობის გასაძლიერებლად მაღალი ხარისხის პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებისთვის გლობალურ კონკურენციაში.

საქართველოსთვის შუა დერეფანი არა მხოლოდ ლოგისტიკური პროექტია, არამედ მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია ევროკავშირის თვალში ინვესტიციების მიმზიდველობის გასაზრდელად. მისი განვითარება უშუალო გავლენას მოახდენს უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ხარისხსა და მოცულობაზე.

ამგვარად, გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის კონტექსტში, შუა დერეფანი არა მხოლოდ ინფრასტრუქტურულ პროექტია, არამედ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს საქართველოს კონკურენტუნარიანობის გასაძლიერებლად მაღალი ხარისხის უცხოური პირდაპირი ინვესტიციებისთვის გლობალურ კონკურენციაში. მისი განვითარება პირდაპირ უწყობს ხელს ქვეყნის პოზიციების განმტკიცებას RRSF პარადიგმის ორ ზემოაღნიშნულ ძირითად განზომილებაში, რაც ქმნის წინაპირობებს ტექნოლოგიურად განვითარებული და გრძელვადიანი ინვესტიციების მოსაზიდად.

საქართველოს განვითარების სცენარები 2030 წლამდე

მიმდინარე პროგნოზების (მსოფლიო ბანკი, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი, აზიის განვითარების ბანკი, ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი და სხვა წყაროები 2026 წლისთვის) და გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის ანალიზის საფუძველზე, აქ მოცემულია საქართველოსთვის 2030 წლისთვის ძირითადი რეალისტური სცენარები. ისინი ითვალისწინებენ პოლიტიკურ შემოზღუდვებს (ევროკავშირთან მოლაპარაკებების შეჩერება 2028 წლამდე), შუა დერეფნის როლს, ალტერნატიული წყაროებიდან კაპიტალის შემოდინებას და გარე რისკებს.

1. საბაზისო სცენარი („მოქნილი ჰაზი“- სავარაუდოდ, 55-60%-იანი ალბათობა)

- ****ეკონომიკური ზრდა****: საშუალოდ 4.5-5.5% წელიწადში 2030 წლამდე. შენელება 2022-2025 წლებში პიკის შემდეგ (მიგრანტების შემოდინებისა და რეექსპორტის გამო), მაგრამ სტაბილურობა ლოგისტიკისა და მოხმარების გამო. - ძირითადი მამოძრავებელი ფაქტორები:

- შუა დერეფნის განვითარება: ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის მშენებლობა (გახსნა მოსალოდნელია 2028–2029 წლებში), ტრანზიტის 2-3-ჯერ გაზრდა.
- ვაჭრობისა და რეექსპორტის გაგრძელება რუსეთთან, ჩინეთთან, ცენტრალურ აზიასთან და თურქეთთან.
- ტურიზმი და ფულადი გზავნილები კვლავ ძლიერია (თუმცა უფრო ნელი ტემპით).
- პოლიტიკა: ბალანსის შენარჩუნება ევროკავშირის ოფიციალური კონსტიტუციური მიზანია, მაგრამ აღმოსავლეთთან (ჩინეთი, არაბი ინვესტორები, რუსეთი) პრაგმატული კავშირები პრიორიტეტულია.
- რისკები: ზომიერი. ზრდა შეიძლება შენელდეს 3-4%-მდე სანქციების გაძლიერების ან ძირითადი პარტნიორების რეცესიის შემთხვევაში.
- შედეგი 2030 წლისთვის: მთლიანი სამამულო პროდუქტი მოსახლეობის ერთ სულზე უახლოვდება ზედა საშუალო შემოსავალს (\$8,000–\$10,000), მაგრამ ჩამორჩება ევროკავშირის ქვეყნებს. ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, მაგრამ რეფორმებისა და პროდუქტიულობის ნელი პროგრესი.

2. ოპტიმისტური სცენარი („წარმატებული შემაერთებელი“— 20-25%-იანი შანსი)

ზრდა: საშუალოდ 6-7% 2030 წლამდე (ცალკეული წლები 7%-ზე მეტით შესაძლებელია).

პირობები:

- ანაკლიისა და სხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების (შავი ზღვის ელექტროკაბელი, რკინიგზა) წარმატებით განხორციელება.
- უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი შემოდინება ჩინეთიდან, აზერბაიჯანიდან, თურქეთიდან, არაბული ქვეყნებიდან და ინდოეთიდან.
- დასავლეთთან (და ევროკავშირთან) ურთიერთობების ნაწილობრივი გაუმჯობესება 2028 წლის შემდეგ.
- ეფექტიანი ეკონომიკური დივერსიფიკაცია (ლოგისტიკა, მწვანე ენერგია, IT, დამატებითი ღირებულების მქონე სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტები).
- შედეგი: საქართველო მნიშვნელოვან რეგიონულ ცენტრად იქცევა. ექსპორტისა და ტრანზიტის შემოსავლები მნიშვნელოვნად იზრდება. სიღარიბე უფრო სწრაფად მცირდება. შესაძლებელია დასავლური ინვესტიციებისა და პროგრამების დაბრუნება.

3. პესიმისტური სცენარი („იზოლაცია და სტაგნაცია“ — 15–20%-იანი შანსი)

- ზრდა: საშუალოდ 2–3.5%, სტაგნაციის პერიოდებით.
- პირობები:
 - პოლიტიკური დაპირისპირების გამწვავება ქვეყნის შიგნით და დასავლეთთან → დასავლური დახმარებისა და ინვესტიციების შემდგომი შემცირება.
 - შუა დერეფნის პროექტებთან დაკავშირებული შეფერხებები ან პრობლემები (ანაკლიის შეფერხებები, კონკურენცია თურქეთთან).
 - რეგიონული კონფლიქტების ესკალაცია (უკრაინა, ახლო აღმოსავლეთი) → ენერგომატარებლების ფასების ზრდა, ლოგისტიკური შეფერხებები.
 - რუსეთიდან მიგრანტების/გზავნილების შემოდინების შემცირება და სანქციების ზეწოლის გაზრდა.
- შედეგი: ვალის ტვირთის ზრდა, კვალიფიციური პერსონალის გადინება, პარტნიორების შეზღუდულ წრეზე დამოკიდებულების გაზრდა. სოციალური დაძაბულობის ზრდა. სიღარიბის შემცირების შენელება და სამუშაო ადგილების შექმნის ხარისხის შემცირება.

დასკვნა

გლობალური ეკონომიკის გეოპოლიტიკურმა ფრაგმენტაციამ ფუნდამენტურად შეცვალა მცირე ღია ეკონომიკებში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვის პირობები. საქართველოს მაგალითი აჩვენებს, თუ როგორ იწვევს გლობალური პროცესები - დიდი ძალების მეტოქეობა, ფრენდშოპინგის პოლიტიკა და რეგიონული კონფლიქტები - უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების სტრუქტურის მნიშვნელოვან ტრანსფორმაციას.

ანალიზმა აჩვენა, რომ 2022–2025 წლების პერიოდში საქართველომ განიცადა მნიშვნელოვანი ცვლილება ინვესტიციების გეოგრაფიაში: შემცირდა ტრადიციული დასავლელი პარტნიორების (ევროკავშირი, აშშ და დიდი ბრიტანეთი) ფარდობითი როლი და გაიზარდა თურქეთის, აზერბაიჯანის, ჩინეთის და სპარსეთის ყურის ქვეყნების წილი. ამავდროულად, მოხდა სექტორული რეორიენტაცია, პრიორიტეტი გადავიდა ტრანსპორტისა და ლოგისტიკის, უძრავი ქონების და ფინანსური სექტორისკენ, რაც პირდაპირ კავშირშია შუა დერეფნისა და ანაკლიის პორტის პროექტის განვითარებასთან.

მიუხედავად იმისა, რომ ახალმა საინვესტიციო სტრუქტურამ ნაწილობრივ კომპენსირება მოახდინა დასავლური ნაკადების შემცირებაზე და მხარი დაუჭირა ეკონომიკურ ზრდას მოკლევადიან პერსპექტივაში, ის მნიშვნელოვან სტრატეგიულ რისკებს შეიცავს: გაზრდილი გეოპოლიტიკური დამოკიდებულება, ინვესტიციების ტექნოლოგიური კომპონენტის შემცირება და პოტენციური დაუცველობა გარე შოკების მიმართ.

ამრიგად, გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაცია საქართველოსთვის წარმოადგენს როგორც შესაძლებლობების ფანჯარას, ასევე სერიოზული გამოწვევების წყაროს. ქვეყნის გრძელვადიანი წარმატება მაღალი ხარისხის ინვესტიციების მოზიდვაში დამოკიდებული იქნება მის უნარზე, გაატაროს მოქნილი, მაგრამ პრაგმატული საგარეო და ეკონომიკური პოლიტიკა, დააჩქაროს ძირითადი ინფრასტრუქტურული პროექტები და შეინარჩუნოს მაღალი საინვესტიციო კლიმატის სტანდარტები.

გამოყენებული ლიტერატურა

- Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why Nations Fail*. Crown Publishers.
- Attinasi, M. G., Balatti, M., Mancini, M., & Metelli, L. (2022). *Supply chain disruptions and the effects on the global economy*. *ECB Economic Bulletin*, (8). European Central Bank. https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/focus/2022/html/ecb.ebbox202108_01~e8ceebe51f.en.html
- Autio, E., Nambisan, S., Thomas, L. D. W., & Wright, M. (2018). From platform growth to platform scaling: The role of decision rules and network effects over time. *Academy of Management Perspectives*, 32(3), 254–274. <https://doi.org/10.5465/amp.2016.0148>
- Bedianashvili G. (2023). Macrosystemic Challenges of Uncertainty under the Conditions of Confrontational Globalization. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 17(2), 174–179. http://science.org.ge/bnas/t17-n2/26_Bedianashvili_Economics.pdf
- Bedianashvili, G. (2021). Globalization and Modern Challenges of Economic Uncertainty. Conference materials: *Strategies, Models, and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM-2021)*. At: Khmelnytskyi National University, Ukraine. 24-48.
- Bedianashvili, G. (2025a). *Foreign direct investment in the context of economic growth under a global confrontational environment and uncertainty*. *Business and Legislation*, 18(2), 29–34. (In Georgian). <https://doi.org/10.52340/bal/2025.18.02.03>
- Bedianashvili, G. (2025b). Foreign direct investment and economic growth under global uncertainty. In Daugavpils University, *Social Sciences for Regional Development 2025: Abstracts of the 20th International Academic Conference* (pp. 10-11). https://du.lv/wp-content/uploads/2025/10/TEZES_2025_Socialas-zinatnes-regionalajai_Tezes_gatavs.pdf
- Bedianashvili, G. (2025c). Macroeconomic effects of disruptions in global supply chains in a context of confrontational globalization. In E. Mekvabishvili & G. Bedianashvili (Eds.), *Economic science and the economy of Georgia* (pp. 224-233). Universali (In Georgian). https://www.researchgate.net/publication/396975492_mitsodebis_globaluri_jachvebis_rghvebis_s_makroekonomikuri_epektebi_konprontatsiuli_globalizatsiis_pirobebshi *Macroeconomic Effects of Disruptions in Global Supply Chains in a Context of Confrontation*
- Busse, M., & Hefeker, C. (2007). Political Risk, Institutions and Foreign Direct Investment. *European Journal of Political Economy*.
- Canh, N. P., Binh, N. T., Thanh, S. D., & Schinckus, C. (2020). *Determinants of foreign direct investment inflows: The role of economic policy uncertainty*. *International Economics*, 161, 159-172. <https://doi.org/10.1016/j.inteco.2019.11.012>
- Charaia, V. (2017). The role of multinational enterprises' investments in emerging country's economic development, case of Georgia. *International Journal of Economics and Management Engineering*, 11(3), 721–724.
- Charaia, V., Chochia, A., & Lashkhi, M. (2020). The Impact of FDI on Economic Development: The Case of Georgia. *Baltic Journal of European Studies*, 10(2), 96–116. <https://doi.org/10.1515/BJES-2020-0017>
- Dunning, J. H. (1980). Toward an eclectic theory of international production: Some empirical tests. *Journal of International Business Studies*, 11(1), 9–31. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8490593>
- Dunning, J. H. (2001). The Eclectic (OLI) Paradigm of International Production: Past, Present and Future. *International Journal of the Economics of Business*, 8(2), 173–190. <https://doi.org/10.1080/13571510110051441>

- Elia, M., Kisswani, K. M., Kisswani, A. (2025). FDI and sustainable GDP for select Asian countries: the role of nonlinear analysis. *Journal of Business and Socio-economic Development* <https://doi.org/10.1108/JBSED-03-2025-0061>
- Erkomaishvili, G. (2024). *Economic development of Georgia Strategies*. Universal (in Georgian).
- Erkomaishvili, G. (2025). - Strategy for Attracting Foreign Direct Investments in Georgia. *Science and Innovation*, 4, 112-120 (in Georgian).
- European Commission.** (2026). *Global Gateway*. European Commission. https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_en
- European Commission.** (2025). *Neighborhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe: Programme performance statement*. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-statements/neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument-global-europe-performance_en
- European Institute for Asian Studies.** (2024). *The Middle Corridor: Where the EU's Global Gateway Meets the Belt and Road Initiative*. Brussels: EIAS. <https://eias.org/wp-content/uploads/2024/10/The-Middle-Corridor-Where-The-EUs-Global-Gateway-Meets-the-Belt-and-Road-Initiative.pdf>
- Gao, H. (2024). Economic policy uncertainty and foreign direct investment: Evidence from China. *Structural Change and Economic Dynamics*, 70, 178-191. [https://ideas.repec.org/a/eee/streco/v70y2024icp178-191.html\(IDEAS/RePEc](https://ideas.repec.org/a/eee/streco/v70y2024icp178-191.html(IDEAS/RePEc)
- Gereffi, G. (2018). *Global Value Chains and Development*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108559423>
- Haque, M. A., Biqiong, Z., Arshad, M. U., & Yasmin, N. (2022). Role of uncertainty for FDI inflow: Panel econometric analysis of selected high-income nations. *Cogent Economics & Finance*, 10(1). <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2156677>
- International Monetary Fund. (2023). *Goeconomic fragmentation and foreign direct investment* (Chapter 4 in *World Economic Outlook, April 2023: A Rocky Recovery*). International Monetary Fund. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2023/april/english/ch4.pdf>
- Jardet, C., Jude, C., & Chinn, M. (2023). Foreign direct investment under uncertainty: Evidence from a large panel of countries. *Review of International Economics*, 31(3), 854-885. <https://doi.org/10.1111/roie.12646> (IDEAS/RePEc)
- Loonam, J., & O'Regan, N. (2022). Global value chains and digital platforms: Implications for strategy. *Strategic Change*, 31(1), 161–177. <https://doi.org/10.1002/jsc.2485>
- Luo, Y. (2021). The platform view of global business. *Journal of International Business Studies*, 52(7), 1251–1270. <https://doi.org/10.1057/s41267-021-00451-8>
- Marozva, G. (2025). Uncertainty, FDI inflows, and financial market development. *Economies*, 13(6), 147. <https://doi.org/10.3390/economies1306147> (MDPI)
- McKinsey Global Institute. (2025). *Global flows: Rethinking supply chains in a fragmented world*.
- North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge University Press.
- Papava V., & Maisaia V. (2023). On Economic Security under Confrontational Globalization and the Main Concepts of Geo-Economic Warfare. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 17(3), 116-120. http://science.org.ge/bnas/t17-n3/19_Papava_Economics.pdf
- Papava V., (2022). On Illegal Globalization, or Can Globalization Ever End? *Eurasia Review*, December 19. <https://www.eurasiareview.com/19122022-on-illegal-globalization-or-can-globalization-ever-end-oped/>

- Papava, V. (2025, August 12). *On the formation of a two-and-a-half polar world*. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.5365191>
- Papava, V., & Bedianashvili, G. (2024). Social and economic resilience in conditions of confrontational globalization and uncertainty. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 18(3), 174-180. http://science.org.ge/bnas/t18-n3/28_Papava_Economics.pdf
- PLG Consulting. (2020, June 16). *Navigating global trade wars: Restructuring supply chains in an era of uncertainty*. <https://plgconsulting.com/navigating-global-trade-wars-restructuring-supply-chains-in-an-era-of-uncertainty/>
- Qoqiauri, L. (2025). Theoretical and Methodological Foundations of Foreign Investments. *Business and Legislation*, 18(1), 14-26. (In Georgian). <https://doi.org/10.52340/bal/2025.18.01.02>
- Sikharulidze, D., & Charaia, V. (2018a). OII paradigm and investment position of Georgia. *Globalization & Business*, 5, 71-78. <https://doi.org/10.35945/gb.2018.05.010>
- Sikharulidze, D., & Charaia, V. (2018b). *Foreign Direct Investment: Theory and Georgian Experience*. Universal (in Georgian).
- Silagadze, L. (2023). Foreign direct investment inflow in 1997-2016 years in Georgia, Ukraine and Moldova (comparable analysis). *Globalization and Business*, 3(5), 175–192. <https://eugb.ge/index.php/111/article/view/257/259>
- Singh, T. (2024, September 24). *A review of economic growth, foreign direct investment, and sustainability in emerging economies*. SSRN. <https://ssrn.com/abstract=5046139>
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2023). *World investment report 2023: Investment in sustainable energy for all*. United Nations. <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2023>
- United Nations Conference on Trade and Development. (2025). *World Investment Report 2025: International investment in the digital economy (UNCTAD/WIR/2025)*. <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025>
- Veshapidze, S., & Sekhniashvili, D. (2021). The importance of capital market development for improving the investment ecosystem in Georgia. *World economy and international economic relations*, 4, 64-72.
- Veshapidze, S., Bendianishvili, N., & Zoidze, G. (2024). Bilateral Investment Agreements of Georgia: Threats, Challenges and Opportunities. *Three Seas Economic Journal*, 5(4), 1-7.
- Vico, G. M. P. (2025). *Unpacking the Global Gateway's financial structure*. College of Europe Policy Paper. https://www.coleurope.eu/sites/default/files/uploads/page/policy_paper_vol6_.pdf**
- Witkowska, J. (2023). *The role of FDI in the sustainable development of the European Union. Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 26(1), 21-43. <https://doi.org/10.18778/1508-2008.26.02>
- World Development Report. (2020). *Trading for Development in the Age of Global Value Chains*. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/9421df1e-d16d-5298-8749-3f0efaac2bcc/content>

Foreign Direct Investment in Georgia in the Era of Geopolitical Fragmentation: Conceptual Foundations and Strategic Challenges

Givi Bedianashvili

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University;
Professor, Grigol Robakidze University;
Researcher, Iliani Institute of Demography and Sociology*
givi.bedianashvili@tsu.ge

Vakhtang Charaia

*Academic Doctor of Economics, Professor,
Grigol Robakidze University*
v.charaia@gruni.edu.ge

Summary

The article examines the impact of geopolitical fragmentation of the global economy on the volume and quality of foreign direct investment (FDI) in Georgia. Special attention is paid to the qualitative analysis of the RRSG paradigm, which includes four main dimensions, such as resilience, risk management, security and geo-economic advantages. The results of the study show that geopolitical fragmentation has a significant negative impact on institutional quality, while infrastructure development and institutional quality are strong drivers of the volume and quality of FDI. A significant mediating effect of investment quality is revealed. The findings confirm that Georgia should move from a quantitative investment attraction policy to a strategy to improve its quality. The article provides practical recommendations for improving investment policy in the context of confrontational globalization.

Keywords: geopolitical fragmentation, foreign direct investment, RRSG paradigm, institutional quality, transport and logistics infrastructure, Middle Corridor, Georgia.